

162

28

DEO OPT. MAX.

UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,
QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS,
*manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis decimæ
septimæ mensis Decemb. An. Domini M. DCC. LXVII.*

M. JOANNE D'ARCET,
Doctore Medico, Præside.

An præstet Medicum diversas exercere medendi methodos?

I.

EDICINA Medici, Medicus morbi, morbus verò salutis & mortis iudex est. Ille ad utrumque finem diversis viis tendit : Nonne etià iisdem uti licebit, quandò à naturà velut manū ducti alium ex prædictis finibus avertere, alium verò insequi intendemus ? A practico systemate quantumvis probato, si modò peculiaris urgeat necessitas, nonne licebit aliquandò recedere ? Putas fortè, sed erras interim, tot in nostram artem introducta opera, tot celebriorum authorum pernoctationes, doctiorum practicoꝝ labores, aliaque ad illius incrementum, bis mille annorum spatium, instituta omnia, ad condendum unicum medendi systema solummodò impensa & ordinata fuisse. Novimus in Chirurgià, sive in genere sive in specie habeatur, tot diversas instituere medendi methodos ! Quandò sectio nō laterali renuunt circumstantiæ aliquot, in litotomià, instituitur altus apparatus, quandoque parvus sufficit, vel expeditior est. Quandoque christallini extractio impossibilis, sola depressio tentatur in catharaçtâ, tametsi eam ut vel nativam curaret eò provecta sit Chirurgia. Cum ergò satis superque liqueat, probatiorem & reverà meliorem medendi methodum non posse omnibus circumstantiis applicari, anne uni & eidem adscribi cogimur ? Si chymicos labores respicias, quot processus varii ad consicienda ejusdem profapie salia, ad distillationum variâ ope eadem obtinenda principia, demùm ad unum & eundem, viis diversis, finem assequendum ! Scivit Botanica nunc radicibus, nunc foliis, nunc genitrici solo, nunc toto habitui, seminibus, sexui, ità plantarum differentias adscribere, ut exindè varia vario tempore utilia exurxerint systemata. An ergò sola medica praxis ut unicæ incumbat medendi methodo, destinabitur ? An tritâ & solitâ omnibus viâ exercebitur, quæ in excessum vel defectum hoc ipso citius degenerabit ? Hæc enim est fors earum artium quæ pluribus diversi ingenii opificibus committuntur, totque diversa reperies ingenia quot capita. Sed diutius ne moremur in argumento quod satis per se patet, expandendo. Citius mentem exponamus, exemplo nempe, ra-

▲

tionis, experientiae, adversari unicam medendi methodum declarantes, hanc difficilem multum, quin imò in medicâ praxi impossibilem, jure proficientes. Historica praesertim nostraevolvamus monumenta, ut exempla ex illis mutua argumentum patefaciant, ne quod Græcis & Arabibus totiusque Europæ populis convenire concessum erit, à nostris tamen oris expellendum asserimur ut potè nocuum, si modò ab antilitum nostrorum insignioribus, huc-usque celebratum illud prius probaverimus. (1).

(1) Solemne est, ab aliquor annis, vitio vertere historicis quod Antiquorum, Græcorum scilicet, Romanorum, &c, monumenta evolvant, doceant, solummodo discant: propria omnino prætercant. Idem dici potest de arte nostrâ in quâ, inivitis speciminibus à Riolo, Morello, Mentello, Guido-Patino, Bourdelot, Chomello datis, multisque passim apud omnis ævi Medicos reperendis, Historia Medicinæ Gallicæ adhuc desideratur. Utilissimus esset liber in quo illius

circa diversas medendi methodos, artis revolutiones, practicas mutationes, causas illarum omnium indagandas, potius quàm opificum nomen, cognomen, patriam, aliaque parvi momenti versarentur. Perardui talis operis specimem dabimus, sed quale solum ad sciendam nostram thesim sufficit. Ne tamen inutilis planè censetur labor quantumlibet tenuis, si modò præstet à proprio potius quàm alieno fonte exempla haurire, aut saltem illa cum aliis conferre.

I.

ARS nostra quæ penes actionem consistit (a), & citrà exercitationis constantiam addisci minimè valet. b), ipsismet actionis & exercitationis mutationibus in eam diversitatem venit, ut plane ubique uniformem esse difficile multum, quin imò impossibile haberi possit. Ratiocinio ab auxiliorum varii generis necessitate oriundò nata primum (1), experimenta horum individuum semper comitem analogiam quam insecuta est observationum omnis generis filia experientia, in auxilium vocavit. Eadem fuit nativitas ipsius lex in diversis terræ tractibus (2), adeoque Medicina illa quam naturalem vocant, propemodum eadem. Sed deinde ob varias anni & loci inclementias, aliis regionis incolæ quibus magis obnoxii erant morbis, crebriora experimenta instituire in eisdem (3): medicamenta quæ in proprio solo crescebant, morbis praesertim endemicis aut magis vulgaribus applicandi

(1) Minus nos latet hucusque Autores omnes contendisse ab experientia natam esse Medicinam: falsum equidem futurorum ipsius progressuum omen. Hinc illam in foro medico semper servandi & colendi, non hujusc solum temporis, sed omnis ævi constants fuit desiderium, etiâ apud ipsosmet hypotheseum conditores, habitâ praesertim ratione originis quam arti nostræ tribuunt. Sed quare instituit Deus bonorum ornatum conditor ut rationis compos homo & proinde ratiocinio habilis non illâ æquè citò usus esset ac bruta suo instinctu quem experientiam autem docemur? Medicinam ergò si primæ originis reddere velis, ad ratiocinium quantumvis mancum revocabis illam. Anne tantum differimus à primis Medicinæ conditoribus, ut semper nos fugiat experientia quam quærimus, si reverâ prisci illi Medici primo intuitu illam reperierunt? Uti à suppositionem copulâ seu phisicis rennentium Entium imagine, corollaria vera ducunt Geometrix, ità à ratiocinio ad observationem, analogiam & æmulum experientiam, quamvis statim quando-

quæ à fortunâ porrigatur ipsamet abseratio, ducti sunt antecessores nostri, ducimur ipsimet, ducentur posterî.

(2) Ad propositionis probationem, non conseras, velim, Græcos & Arabas quorum historia sibi mutuo confunditur, cum prius etiâ illa Græcorum confusa sit cum illâ Egiptiorum, seu ne conseras illos qui ex aliorum laboribus sibi propria fecerunt monumenta cum veritatibus quibusdam & multo pluribus erroribus confusa (ut videre est apud Cleric. Hist. Med. p. 1. l. 1. c. 11. pag. 36.), sed illos qui ex proprio fonte natam artem condiderunt, quales sunt Egiptii, Romani veteres, Druidæ, &c. In quærendâ enim Nationum Medicinâ illud eligendum eorum tempus in quo nullum habuere cum aliis commercium. Conf. Rech. sur quelques points de l'Hist. de Méd. 1. vol. in 8.

(3) Hinc etiâ hodiè sicut ad curationem Phlegmonis Polonos consulercmus, ad Diabetis curationem Anglos: satius etiâ esset hos pro morbis heuvisis, Parisios pro acutis febribus

(a) Botall. de curat. per sang. miss. pag. 2.
(b) Id. post Hipp.

artem didicere, sicque varia necessitas industriam auxit. Itaque medicina illa loci, seu naturalis quæ prius artificum arte variâ mutationes accipere inceperat, in artificialem plus minus celeritèr nationum commercio immutata fuit. Hinc ab omni avo, agrestis, urbana, provincialis fuit in diversis imperiis, reipublicæ, regni tradibus, ideoque diversa. In templis servabatur apud Egyptios (c). Idem mos obtinuit in Græciâ, ubi insuper variæ erant scholæ, Rhodiana nempe, Coæ, Cnidiana, ex insigniorum numero (d). Tempia invicem scholasque varias sibi famâ præstitisse docet historia medica (e). Ipsemet Hippocrates Græcam suorum nempe & aliorum Medicinam scribens, (namque Egyptiacam ferè omninò prætervidit) non potuit non sibi plus quàm semel esse diversus, indeque illius autoritate innixi Medici quidam in varias sectas abire, sicut illi qui ab eâ recedebant. Agmen duxit Podalirius (f), novo de morborum causis systemate condito. Perrexit ultimus Asclepiadeorum, Praxagoras (g). Hujus discipulus Herophilus Egyptiorum mysteria magis edoctus (h), & Coætaneus Erasistratus multa emendare, addere, & sectas proprio nomine donatas instituere allaboraverunt (i). His succedere clari quondam apud Romanos alii opifices, Methodici nempe cum Pneumaticis, Empirici cum Dogmaticis purioribus, Ecclésiastici quorum vix nomina manent (k), Asclepiadei cum Archagatinis si qui Romæ manserint post Græcorum discessum. Illi omnes Philosophiam à suis coætaneis aut prædecessoribus Pithagoricis, Democriteis, Platonicis, Epicureis, Aristotelicis (l), Anatomiam à fonte Egyptiaco (m), Clynicam praxim, partim ab illo, partim à priscis scholis (n), ipsoque Hippocrate hauriebant. Prodiit tandem Galenus, & severiori censurâ redarguit Herophilorum subtilitates, Erasistratorum errores, Archagatinorum vividiores & Asclepiadeorum leviores in medendo cautelas, paucioribus obiectis applicandum methodicorum principium contempsit, & alter Hippocrates novum systema condidit, ita tamen è diversis partibus conflatum & originis suæ oblitum ut per quatuordecim sequentia secula, ibidem suæ opinionis fundamentum quisque reperiret (o). In ultimorum quos vocant, Græcorum & Arabum manus delapsa medicina ab Avicennâ collecta fuit, sed manèe admodum & minus utilitèr, quia in immensum jam creverat illa cum polypharmacîa. Sic colligere hi (p), dispergere illi (q), intendebant, namque invenire paucis datum est. Interim colebatur nostris, ab omni avo nata, in silvis, medicina Gallica (r), agrestis omninò, humilisque tandem claustra varia adibat (s), juxtà temporum morem quibus sacræ obnubilabantur Virgines. Parisiis sedem posuit, ibique caput exulit maturè admodum (t). Sed quia nuda erat Virgo, è longinquo asportatas vestes induit, intrâ medios etiàm bellorum ignes. In Codicibus Arabicis, Italorum commercio asportatis (u), novos apparatus selegit; ibidemque formam accepit Græcam, margaritas Orientales & vestem Romanam, quas prius à Massiliensibus (1), Monspelienfibus (2) & Burdigalis (3) accipere potuisset, nisi

& præcipuè malignarum curatione, Gallo-Provinciales pro ardentibus febris, Romanos pro apoplexiâ, seduliter perlegere. Quamvis enim ubique vigeant illi morbi, tamèn ubi frequentiores sunt, ibi major est copia scriptorum, & auxiliorum rector exhibitio, cæteris paribus. Sed nationum commercium omnia ubique ita vulgaris reddidit, ut ad fontes recurrere non am-

plius necesse sit.

(1) Massilium enim in Urbem à Phœnicesibus, ut aiunt, fundatam transfudere fundatores artem medicam quæ apud Græcos exercebatur. Hinc plures ex illorum familiâ Medici, Massiliensè nomen asportarunt Roman, ubi regnantibus Trajanis, exsareis, aliisque Imperatoribus, Theatrum scientiarum constitutum est.

• A ij

(c) *Le Clerc*, H. N. de la Méd., t. 1, p. c. 5, pag. 14, suiv.

(d) *Id. ibid.* liv. 1. ch. 2. pag. 78.

(e) *Id. ibid.* liv. 1. ch. 20. pag. 62.

(f) In lib. 4. de morb. ejus Auctor perhibetur.

(g) *Galen.* de dign. puls. lib. 1. ch. 2. & passim.

(h) *Id. ibid.* & de venæ cõt. adv. erasistr.

(i) *Id. loc. cit.*

(k) *Le Clerc*, lib. cit. part. 2. liv. 4. ch. 1. p. 502.

(l) *Id. ibid.* t. 1. p. 1. ch. 4. p. 39. & suiv.

(m) *Post. heroph. & Erasistr.* conf. gal. loc. cit.

(n) *Passim Galen.* de priscis scolis meminit, quos ab antiquis distinguere, scilicet quæ ab Hippocrate tempore ortæ sunt. Idem intelligimus.

(o) In illius enim auctoritate servandâ insudabant omnes.

(p) *Hipp. Galen.* Avic. Rhazes, Celsus, & pauci alii.

(q) *Hipp.* antecessores & successores ad usque Galeni tempora, alii quæ innumeri postea.

(r) *Chomel* Essai sur la Méd. en France. pag. 6. *Le Clerc* Hist. de la Méd. t. 1. p. 29.

(s) *Chomel* loc. cit. p. 50.

(t) *Id. ibid.* pag. 87.

(u) In lib. *Constantini* Africanus, l. c. xi.

denſis in nemoribus medias inter quercus currere maluiffet. Sic habitu novo muruato à clauſtris diſcedere cupiens, ex ipſis educta fuit à Joanne de S. Amando, de S. Albano, Petro Hiſpano, Mag. Ægidio, ad quæ dein ſuos remittebat fautores (4). Tota hinc diverſa ſuis ſerè omninò veſtibibus denudari paſſa eſt, Græcorum & Arabum habitum præferens (5) quem tamen, cum variis inquinamenti eſſet reſertus, detergere conati ſunt à duodecimo ad ſexdecimum R. S. ſeculum quo Galleniſmus eo tamen evectus eſt, ut meliùs à fautoribus quam ab ipſomet Aurore intellectum fuiſſe putaverint (6). Tunc enim paulatim à recentioribus Medicis deleta erant Ediſta ſeniorum qui Arabum dogmatibus limphati medicinæ jaſturam ex innovationibus & fide Græcis omninò darâ timebant. Hinc variæ elegiæ oriundæ quarum ultima, ni fallor, Campegi eſt deſcribentis malum medicinæ ſtatum, hujus artis revolutiones quæritantibus non prætereunda (x). Vigente vel potiùs ad faſtigium evecto Galleniſmo, in illius verba jurare dum pergunt alii, autoritatis quid leve, mox aliud derahere, tandè dogmata delere & deſetorum loco, nova ex proprio fonte addere ſatagunt multi. Vix illa ſilebant diſſidia quando in ſcenam venit, immorale illud ſcholæ noſtræ decus, Fernelius. Ille dum Gallicæ medicinæ reliquias (6) colligit, Græcæ & Arabicæ dogmata curioſius inquirir, arti non ſolùm indi-gandæ, ſed & promovendæ ſtudet, genium, ut ità dicam, ſtatura, præcticas leges condidit, à quibus minimè diſcedere pro ſacro habuerunt Medici Pariſienſes, vel ad eas, ſi parùm diſceſſum fuerat, redire intenderunt. Græcæ quidem incubuere paulò poſt, Hollierus, Jacotius, Duretus qui immortalia facultati

(u) Abrus Traité des maladies des ſemmes. ed. 4. p. 204.

(v) Jean. Erny, Cam. o. 118. &c. Lugd. 3. 7. in præf.

(a) Hiſt. de la Méd. de Montpellier. p. 7.
(b) Ibid. ad finem continetur illius diſſert. hiſtorica ſub tit. Orasmeni, pag. 404.

(c) Ibid. p. 7. ſeq.
(d) Ibid. p. 3. ſeq.

(2) Monſpelienſes, Inquam, potuiſſent Arabicam Medicinam communicare. Notat tamèn ill. Aſtrucius, (a) & contrâ vulgarem, ut ipſe ſatetur, opinionem, Medicinam Monſpelienſem non fuiſſe Arabicam, eo innixus Peſiſei (b) argumento, quemdam Medicum Monſpelitanum cujus MSSc. diù ſervatum in ſcholis Monſpelienſibus, & hodiè perditum, ſcripſiſſe contrâ Avicennam. Leviſſimum tamèn illud eſſe argumentum quis non videt? Nonne quotidie Chymici contrâ Chymicos, Mechanici contrâ Mechanicos ſcribunt? Illud nonne ſolemnè fuit in omnibus ſcholis? Ipſemet Galenus Hippocratis fautor & imitator, nonne quandoque ipſius errores redarguit? Notat inſuper Præz Autor Moſpel. urbem priùs fuiſſe in Medicinâ celebrem, quàm Avicenna & Averroes, Cordubiz docuerint. (c) Sed ipſamet urbs fundata fuerat à Hiſpaniſiſtis qui jugum Mororum fugiebant, cum antea diù vixiſſent cum illis, inde que eorum artes reportaffent, id ſolùm concludi poteſt ex præd. argumento Monſpelienſes non didiciſſe Medicinam à diſcipulis Avicennæ & Averroes, non verò quod tota Monſpell. Medicina non fuerit Arabica in ipſomet initio

(3) Pſerique enim diſ diſ virz ultimos in clauſtris terere, ibique otio dato de Medicinâ ſcribere in votis habebant; Conf. Chom. loc. cit. paſſim; ſicut dicitur de ſ. Albano, de Ægidio, aliſque.

(4) Quando à Romanis deviſti fuere Burdigalenſes, hi etiàm ab illis artes muruati ſunt, &

celebres fuere Medici, Auſonius-Senior, Marcellus-Empiricus, Dizarius, &c.

(5) Toti enim in illis interpretandis & commentandis fuere Medici Pariſienſes, ſicut in totâ Europâ ſui.

(6) Gallica Medicina quæ primùm in inveniendò, uti inuimus, dein in imitando alienas opes, & illas in proprium uſum verrendo verſabatur. In eo præcipuè inſudavit Fernelius. Jam ejus tempore deleta erant Druidis familiaria medicamenta, viſcus quernum, aliaque, que ut apud Sinenſes thea, zinzin, rheum, pro factis habebantur. Si reverâ fabulas conſulamur Sinenſes apud Dubaldum de cognitione virtutum thez, quæ planta Philoſophum in ſilvis degentem, ad longævam ztatem duxit, & ea quæ de radice zinzin in formulis Cleyeri vulgariſſimâ notantur, videbimus eandem ubique fuiſſe artis ſacram originem quoad medicamenta. Sed eodiceam noſtræ Medicinæ præcticum fuiſſe nihilominus certum eſt, uti apud alios, qui quâ ſoli memoriæ mandabatur, periit, & ſcriptis Arabicis & Græcis locum ceſſit. Nihilominus pro Gallicâ Medicinâ habendum eſt Syſtema illud præcticum quod ab auxiliis quantumvis à fonte alieno accedentibus ortum, itâ antriſtitum laboribus erevit, & noſtro uſui accommodatum eſt, ut apud præcticas gentes non niſi illius radices inveniantur uſui noſtrum vulgari additæ. Tale Syſtema condidit Fernelius.

nostræ patrauerunt jura quæ habuit in totâ Europâ, & Arabicam despiciere visi sunt. Sed mox Ballonius quæcunque prisci cogitauerant & suo tempore in usu erant apud Medicos memoriæ mandavit, magno clinicæ artis ipsiusque historię emolumento (7), idèdque Fernellii more, compositoris medicinæ, reliquias collegit, etsi Græcæ paulò magis incumbens. Anatomia simul & pharmacæ insudauerat Silvius, postque ipsius ævum, multorum & præsertim Riolanorum laboribus invaluit valde prima, & exemplo à Fernelio ducto sensim increfcebant chemiæ radii. Ea enim parte quâ Arabibus adharebat, limen chemiæ aperuit quæ crebuit eundo, præeuntibus postea claris in hac parte viris Quercetano nostro (y), doctiorum fautore Valloto Archiatro-rum comite, &c (z). Clinicorum verò inceperat invalere mos interim auxilia vulgatius in praxi medicâ adhibita, eaque à Chirurgiâ & Pharmacâ sensim crescentibus examinandi. Trojana Urbs fuit pleuritidis cujus obsidio tot annos duravit. Hanc enim nûm à parte hosti oppositâ, vel eadem lique-ret pugnare disputabant in utramque partem, donec circulationis sanguinis demonstratio seu belli Regina Juno frequentia Deorum nostrorum consilia & dissidia placavit, utrique parti favere visa. Interim de frequentioribus aut rarioribus, sanguinis missione, insultibus, præeunte Flexelio (a), disputave-runt Brissotus, Moræus, Botallus, parique opposita defendebatur, præeunte Fernelio (b), à Chymistis omnibus & Pharmacæ cultoribus. Horum alii suis elixiriis, alexipharmacis, volatilibus, Saburæ vim emendare tentabant, purgationum noxæ in medium referentes. Ab aliis verò defendebatur illorum usus. Priorem opinionem tamen mihi Chemiæ studens, coluit Hecquetus (c) postea cum fautoribus aliis; hinc illud verum renovari vidimus Galeni (d) Edictum, non solum varias sibi mutuò opponi sectas, sed etiam fautorum quemque in peculiari abire opinionem. Quæ quantum nostram probent thesim cuique videre est. Sed revolutiones aliæ multæ accessere Parisinæ seu Gallicæ nostræ medicinæ tum à provinciali tum ab indigenâ Europæâ, imò ab Africanâ, Indicâ, &c. quibuscum communicavit, quibusque nunc dives facta, nunc sedata fuit. Inter Provinciales insignior fuit Monspelienfis, quæ tota magis Arabum quàm Græcorum dogmatibus referta, eam semper redoluit originem, cujusque doctrina à Riverio servata fuit posteris, uti Parisiensis à Ballonio, non enim de iis nunc agitur qui illius fundamenta jecerunt (e). Præter diversam à nostrâ in ipsorum operibus signatam doctrinam hinc & inde varios exinde migratos doctores repetis qui diversa medendi auxilia diversis tem-poribus, Parisiis renovare: Chiracum qui Botallus alter phlebotomiæ paulò subsistentem usum restituit, conferentibus valde hic obvis Silvâ, Helvetio, aliisque: ill. An. Jussium qui veterum & propriam, quæ maxima erat in Botanicâ & Polypharmacâ, edoctus scientiam, Phlebotomiæ usum omninò ferè reject, iisque præterea fructus quæ in Chymicis à Lefèvre, Charras, Lemeris, celebriori Geofredorum familiâ totque aliis, ante & eodem tem-pore collectæ & inventa erant: Ferreienum olim & semper nostram in anatomi-cis colendissimum magistrum qui purgantium rectum usum in spurâ quam vocant pleuritide & Peripneumoniâ, idèdque pergente analogiâ, in multis semi-acutorum, ut itâ dicam, morborum casibus, eâ quâ valet perspicia, hic renovavit, namque ibidem viguisse testis mihi & autor est, præter Fer-

(y) *Elsii, Dict. de mé-dec. Art. du Chfne.*
(z) *Vide Chfne, Glazieri & Lefebvre docti-dines ad eugut o-perum.*

(a) *Conf. Botall. de sang. miss. pag. 44.*
(b) *Hæc enim præci-puè causa fuit ipsius cum Flexelio iuxarum quæ adhuc fovebat u-nus remediiorum chym.*

(c) *De curatur sor-did. passim.*
(d) *De dign. pull. lib. 1. Hic addit quæ nota-vit Celsus? Art. de la Méd. pag. 107 ipsos-met dogmaticos in va-riis sectis abisse tem-poribus Galeni, Alii enim Hippocr. alii Era-liste, alii Aesclepiadem, sequuntur duces.*

(e) *Quorum namina reperies apud pæri. Af-truc. Hist. de la med. doctrinam verò in ip-siorum libris.*

(7) Dolendum sanè quod talem collectorem sectu quot insignia nomina & medendi diversæ non habuerit 25us quilibet annus. Hoc enim de-rum methodorum inventiones fugiant nos!

(f) Conf. *Morrell*, de fung. mil. p. 74.

(g) Docens quid nihil scire multa se scire probavit, Conf. ejus opera Med. tolos. 1636. in-fol.

(h) Conf. præcipue vet. medici method. Lugd. 1602. in-8.

(i) Vide *Leub. Fuchsi* institut. medic. lib. 5. Basilicæ 1594. in-8.

(k) Conf. ipse opus 1701. in-4. Tract. de ferr. & alibi

(l) Autor ille scripsit de morb. mulier. lib. 5. Etiam scripsit de vulgi morib. in medicinâ.

(m) Conf. nostr. thes. an ex minoribus &c. circuli componatur ipsiusmet circuli univ. ppb. 2.

(n) Observations medic. lib. V. an 1719. ult. edit.

(o) *Cicisium* Opusc. med. an. 1639. in-4. ad finem.

(p) Conf. quæ de Encomiis ipsius notariis in nostrâ thesi philosophicâ prius cit.

(q) *Keil, Marini*, &c. conf. eund. thes.

(a) Conf. *Chomel* lib. cit. pag. 169.
(b) De dign. puls. lib. 8. cap. 1.

nelium, aliosque, summus professor *Claudius Carolus* (f). Haud incelebris suo etiâ pyrrhonismo notari potest *Sancheus* (g) apud *Solofates*, suo magis tempore quàm nostro criminandus, quia Philosophiam maturius in medicinam vocaverat; namque suis & aliorum progressibus, hac Socraticâ mente non minus prospexit. Huic adjunges *Augerium illum Ferrerium* in cujus libris Gallo-Provincialis servabatur medicina (h), uti Germanica apud *Leonhartum Fuchium* (i) cujus fautor ille erat: *Bayleum* qui cum adversario *Viussenio* tot habuit in secretionum pelscrutando opere eoque probabiliore, & fermentationis systemate jura (k); hæc enim quantalacumque nunc sint, in nostris scholis diu viguere. *Primerozium* exhibuit *Burdigala Urbs*, qui errores in medicinâ vulgares (l), *Jouberti* more, rejicere fategit, hydram tamèn, si verum dicere fas est, potius exacerbare quàm deicere conatus est; qui multis titulis præclarus in disputatione, suo tempore, graviore contra *Harveum* ipsiusque affectas, omnes prævidit conclusiones ex prædicto systemate ducendas, magistrum *Riolanum* sequutus ipsiusque honorem, & hujus scholæ jura sustinens (m). Longius foret alia medicinæ Gallicæ adjumenta referre. Ubique videremus ad eundem scopum conferentes clar. autores, *Masiliæ Chesneum* observationibus medicinalibus clarum quas, *Marcelli Empirci* more, in filii usum concinnaverat (n); in *Pictaviensi* *Academiâ Cicisium* qui *Parisiis* vix cognitos morbos metallicos publicæ notioni dedit (o), plurimosque alios non per secula, sed quolibet anno nascentes, quibus ob temporis angustias supersedere cogitur. Tota Europa à *Fernelio*, *Holliero*, *Dureto*, aliisque nostrum antehignanis edocta prius sua etiâ opera nobis communicavit. Parùm aut nihil nos docuere *Valleliis* suis, *Mercatis*, *Lemossii Hispania*, (solus ferè nostris temporibus inclaruit *Solano*) parùm suis *Zacutis Lusitania*. Tardiùs incescit etiâ *Anglia*, nec mirum, Jam 12. seculo scientias è claustris apud nos eduxerat *Joan. de Salisbury*, easque disseminari curaverat (1), demùm ea præstans quæ apud illos præstitit *Canc. Baco*. Namque mysterium *Rogerii Baconis*, *Fluddii*, *Jacksonis* parallela ubique habebantur, cum longas in orbe jam radices egisset altior chemia. Incepit demùm medicina *Anglica* tempore *Harvei* cujus gloriâ limphata *Natio*, nil nisi encomia ipsius industriæ tribuere cogitavit, ipsius *Inventus* calculos addere (q). Non ergo æconomix animalis principia nostra valde immutaverunt *Angli*, & *Botanicæ*, *anatomix*, *chemix*, *chirurgix*, paucæ aut nulla addiderunt, quamvis in illis viris habuerint artifices. Restat medica praxis cui condendæ cum parùm sufficisse viderentur principia è sanguinis circulationis inventione ducta, ad observationes confugere quidam. Hinc *Mortonus* *Phisicos*, *Willisus* nervosorum affectuum, *Sydenhamius* quarundam febrium, variolarum, histeric. affectuum, *hydropis pictores* seduli fuere: quid tamèn emolumenti in curandis illis accessitâ videmus non apud *Medicos* solum, sed litteratos, sed vulgus ipsum, illud jam à *Galeno* natum discrimen, *Philosophorum* qui in causis morborum indagandis & *Medicorum* qui in eorum naturâ & curatione incumbabant, ad ipsosmet *Medicos* referri. (b) Hic verò mos tandiâ servabitur, quandiù damnosis circa theotiam & praxim discriminibus annuent ipsimet *Medici*, nec acri censurâ notabunt hujusce fatinæ judices tot aliis titulis claros, in medicinâ verò parùm aut nihil gnaros.

ferit, fateor invitus, vix planè constat. Plures enim Prihyficos à Mortoni ævo; ficut anreà, mitigavit aut curavit Italicus aut Gallo-Provincialis aer cum aquis medicatis Pyrenæicis quem cortex Peruvianus. A Villifianà in nervosis curandis affectibus methodo quæ chymicorum erat fui temporis, planè difceffit Sydenhamus (r): medium tenere coactus est Huxamius (2), & tali agendi modo quid valeat utriusque cura, planè demonftrat. Ea præftitit in Angliâ Sydenhamus quæ Romæ Baglivius, Parifiis Hecquetus. Difceffit nempè à Chymicorum methodo, & forè nimis, namque ad sobrietatem fapere difficile multum (2). Celebriores, à Galenifmi difceffu, exhibuit Germania Medicos, Strahlîos nempè, Hofmannos eorumque familiam. Præterhabitis in Hollandiâ Tachenîis, Silvîis, Graffiis, ut potè adfcriptis uni aut alteri medicinæ parti quibus infudabant noftrates, habuit fuos Boherravios, Swietenos, Ruytchios, aliosque quibus multa debemus, emifitque illa Helvetios qui apud nos non parùm contulere fuis inventionibus, artis amore, & ipfius progreffuum ftudio ab atavis ad nepotes & filios ducendo. In doctrinâ genere omni dudum celebrior Italia, Patavii, Venetiis, Romæ, alibique, majoris monienti Medicos recentiores auit, præter Lancizios, Morgagnos, Fabricios ab aqua, p. Hildanos, Malpighos, Bellinos Borellos, fufficiat in Clynicis nominare Aplinum, Baglivium, Ramazzinum &c. Ecce in Europâ nationes & autores aliquot quibus Clynicæ medicinæ revolutiones adfcribendæ plures. Neque defunt probationes, eifdem mutationibus contuliffe ea quæ à Viatoribus de aliarum orbis Nationum medicinâ excerpta funt (3). Ecce ergò diverfitatum in melendo exempla in ipsis fontibus haufta, quibus fi neque ratio, neque experientia contraria fint, non parere non modo difficile, fed impoffibile judicamus. Illis enim ars fele accommodavit, illis tutior & perfectior evafit, quidquid clamitent Vererum fautores, & in Galliâ, fi alibi ufpiam, artem experientia fecit exemplo monftrante viam.

III.

QUÆ innuit exemplum, confirmat experientia Veterum & Recentiorum, tutius docebit ratio. A propriâ medendi methodo recedere coactus est Hippocrates in cafibus multis, in deque omnium feftarum habitus eft femper

(2) Plura nova invenit in morbis epidemicis. Namque eadem eft in his fors fcriptorum quæ Aftronomorum Multa quodam anno reperiunt, quæ poft multos annos, fecula dicam, revifenda fe vix præbeant. Sed pro inſequendis prodigiofis vulgariorum quandoque non meminit. Vix credidimus niſi plus quàm ſemel illum legendo experti, & ab aliorum cenſurâ edocti quod ipſe pro generali pleuritidum curandarum methodo, diagnoſi & prognofi intituendis irâ potuerit ſe ipſum fallere, ut Nubem pro Junone, ſiccam præſiâ quæ excreatû concomitatur. (r) pleuritidem amplexus fuerit, ſicque à ſecreto omnes voluerit pleuriticis liberare: quod de naturâ ſemper loquens, ipſam veluti rem periculofâ alex plenam & inſuper tradioſam diſerit methodem quâ natura materię morboſæ excreatu hunc morbum curare intendit (d) Quædam ipſius in Medicorum ore extant apophtegmata in formam Aphoriſmorum de accendiâ à longiori decubitu varioloſis ægris,

de aere inmutando, de inſtituendo refrigerante regimine, quæ quantum uſum habeant non diſſicor, quod generalia eſſe poſſint, ut ipſe perhibet. (e) vix credibile. An in hydropæ, pthiſi, morbis chronicis, tanti ſit ponderis equitatio, ut præpolleret mercurio in curandis morbis venericis, corrici in febrilibus, (f) Medicos judices teſtor, quidquid de levioribus in abdomine ſuccuſibus aliſque hujus gymnaflicæ commodis dictum ſit. An potius ad redundantem lympham ſeu ſuccum nutritium in ſanguine & articulis coagmentatum cujus fontes albi inquiſivimus, (g) quam ad ſtomachi debilitatem & concomitantem cachochyliam (h) referenda ſit articularis morbi cauſa, & indicationes ex eâ ſumendæ, Medicos adhuc judices teſtor.

(i) Ad Sinenſium nempè, Indorum, Ægyptiorum, Tauricarum, Laponum, de medicinâ variâ dicta ſunt à Clevero, Bonzio, P. Alpino, Chardino, Linnæo, quæ etiâ paſſim re-

(r) Conf. ipſ. opera, poſſim, ſed illum præveiat *Floyer* in optimo ſuo de *ſtimate* tractatu gallicè nunc edito.
(2) Conf. jud. *D. Roux* in 2. edit. oper. *Huxamii Cavalieri*. 1769. in-12. p. 3.

(c) *Triller* comm. de pluritudine *Credal*. tract. de quib. malis de la poſtume, pag. 183.
(d) *Sydenh.* oper. omn. cap. 3. pag. 166.
(e) *Ibid.* v. 2. pag. 98. & alibi poſſim.
(f) *Ibid.* pag. 274.
(g) *Triller* cit. præf. 4.
(h) Oper. omn. pag. 302. 304.

(a) Conf. libr. exim.
de diarr. in neutrit.

(b) Id. ibid. & aph.
12. sect. 1. & aph. 19.
sect. 2. & aph. 9. sect.
2.

(c) ejusd. epid. libr.
3. sect. 2. & 8. &
alibi.

(d) Libr. quarto de
comp. medicum. per
gen. cap. 7.

(e) Ibid. & alibi pas-
sim.

(f) Le Clerc. Hist. de
Méd. 2. p. 1. 4. c. 2. p.
522.

Antistes, fantor, aut potius autor (1). Sed in diatræ (a) quam maxime coluit
usu, in purgantium (b) & venæsectionum adhibitione (c), vulgaribus vi-
delicet medicinæ auxiliis sæpe fuit diversus; Expectato is enim norma, in
illis sæpe fuit occasio præceps. Herophiliorum & Erasistratorum, tum in
scribendo, tum in medendo differentias plus unâ vice recensuit Galenus (d).
Heraclidem illum Tarentinum quem tantiffaciebat (e), quamvis Empiricum,
sæpe à vulgari propriâ opinione recedere advertit. Archigenem Pneumaticis
hi, Electricis illi adscribunt (f), quia sæpe diversus fuit in medendo. Strictum
& laxum ex iisque compositum non in omnibus sufficere principium adverte-
runt Methodici. Ipsemet Galenus quandoque dormire videtur & dogmaticæ
medicinæ principiorum oblivisci, illis paulatim affluens quæ aliorum erant,
quamvis, excepto Hippocrate, neminem imitari intenderet. Celsus tûm in
referendis practicis systematibus, tûm in illis plus minùs gravi censurâ no-
tandis, occupatus fuit, nunquam uni solo adscriptus. Ultimi, quos vocant
Græci & Arabes libimetipfis contrarii semper visi sunt. Alii enim Aristotelici,
Galenici alii, alii verò veluti propriæ medicinæ conditores erant. Reipsâ non
potuit non advertere Hippocr., quamvis contrarium sæpius vidisset, expecta-
tioni in morbis universali plura deberi infortunia quam arti præcipiti, crises
quandoque ipsismet remediis promoveri & sine noxâ urgeri; demùm recidivas
non in omnibus morbis à celeri curâ produci. Meliùs sanè in detegendis tem-
peramentis, eorumque differentiis explicandis, quinimò curatione morborum à
nimium productis illis aut degeneratis, convenit Methodicorum systema. Sine
illo, idiosyncrasia illa Veterum, quam non immeritò longius protulere Boher-
raviani, aliquid esset fictitium. Numne Galenus imagines prædictæ idiosyn-
crasie ex illis duxit inscius aut inadvertens, quando de suis intemperiebus
locutus est? Levius esset, quò uter, argumentum quod ipse ex hydrophobiâ
duxit contrâ Methodicos, majus enim est quod ex ipsius systemate duci potest
adversùs illorum systema, hoc nempe turgescentiæ humorum, coctioni,
evacuationibus, cachochymie demùm, quales observantur in morbis, num-
quàm satisfecisse, & reverà hac saltem in parte absolutissimum est Galenist-
arum systema. Adsunt sanè morbi in quibus rejectis illis videbis vix artis
opem quari, leviozem curationem tutiorem esse, gravem verò nocere, cum
natura sæpiùs leviori artis adminiculo adjuta, omnia perficiat. Tamèn As-
clepiadeorum systema sæpiùs nocuisse docet historia medica, quandò
nempe artifices potius infrâ curationem subsistere, quam suprà, quod expedi-
tius est, ascendere imperavit. Analogiam, observationem, experientiam,
Veterum Tripodium conjungi, sæpiùs verò disjungi observaverunt Practici.
Hinc in causis morborum detegendis insudavere, quandoque faulso, quan-
doque verò pessimo cum eventu. Hinc experimentalis illi medicinæ successit
dogmatica. Dogma è medicinâ expellere est artem propè incunabulum co-
gere, & sæpe in prociuctu extantes morborum curationes relinquere, quandò
nempe deficit silum Ariadneum, & sæpiùs in illâ quàm in ullâ aliâ methodo

feruntur de exoticâ illâ medicinâ in collectaneis
Acad. naturæ curiosorum, totque aliis monumen-
tis. Dideimus enim ab iis unctionum, scarificatio-
num frequentiotem usum; plantarum salubrium
totque internorum & externorum remedium
copiam quibus Neotericois nri fas est, quibusque
passim utuntur.

Pneumatici, aliique diversarum sectarum autores
illum pro fautore habere conabantur. Qui mos ita
patum obsolevit, ut à recentioribus servatus sit, &
ipsemet Alehymici Hippocratem chymicis labori-
bus insudasse perhibuerint. Conf. Tacheii Hipp-
chymie, Wolf. Vedel. Exerc. Philolog. Decad.
Jenæ. 1686. in-2.

(1) Non solum Dogmatici, sed Empirici,

deficit, siquidem continuitate caret: sæpius rumpitur. Tamèn nec illi parumper inharere vitium est absolutissimum, cum omnium medendi methodorum fulcimen fuerit ratiocinium plus minus fallax, experimentum periculofum, observationum peculiarium decas, generalior demùm facta experientia. Remotas ergò causas & conjunctas adipiscimur, sed rationales illæ quando fugiunt nos, tunc Empiricorum systema amplecti cogimur; hinc illud suum etiàm habet locum, sua jura in omni alio systemate reperiunda (a). Ut rarissimum Pneumaticorum systema prædictis omnibus & rationi locum facile cedit. Non tamèn quorundam culpa fuit quin pluribus phænomenis applicaretur, quando nempe vidimus qualitates aeris refrigerantes tot commoda respiratori inferre, vim ipsius elasticam globulorum sanguineorum elasticitati fictitiæ (b) concurrere, aliasque hujusce modi nenas. Ex omnibus illis composita systemata cogitare Neoterici, vel alia in medium tulere, sed semper aliis, quin imò sibi ipsismet diversi, tam verum illud, non magis dari posse unicam medendi vim quam remedium universale. Isa quidam advenit factus quater per vitæ cursum suam medendi methodum immutasse advertit (c). Nullus est in consertissimis urbibus Medicus insignis cui tale quid non accidat quolibet decennio, felix si juveniles errores excipiat tantem senilis veritas. Nullus est crisis additus qui eam quæ symptomatibus anteire docet medicinam, & doloribus prospicere, sine expectatione ullâ, quandoque mirari non cogatur, aut vice versâ. Illis præcipue innitens Sydenhamus à suâ tamèn methodo quandoque deflectebat, uti jam innuimus (d). Idem choleram purgantibus quandoque parere, quandoque exasperari advertit. Hincque ejusdem naturæ morbum variam hæud raro curam requirere dux est Haenius (e). Remediorum paucitate morbis mederi videtur, præ. Sydenhamus naturam semper curatricem in auxilium vocans: tamèn pro quocumque morbo familiarem habuit formulam, & quod mirandum, iis quæ reiciebat Chymicorum principis analogam (f). Vix enim à Willisiana recessit methodo in curandis morbis (g) quando in definiendis & indagandis tantùm distabat, si modo spirituum ataxiis non æquipollebat sanguinis & humorum inflammatio, quæ apud utrumque tot phenomenena producebant (h): sibi demùm & aliis diversus quando calefacientia refrigerantibus, hæc verò illis passim præferebat (i). Paregorica, hypnotica, opiata magni apud Chymicos (k) momenti fuerunt, hisque sæpius adheret Chymicorum adversarius Sydenhamus (l). Ille laudanum (m), alius spiritum carminativum (n), alius pulverem temperantem (o) invenere. Nullus illis parallelo quodam auxilio caruit, Archæi, Cardimelech, Triumvirati, aliorumque principiorum turbas sedante (p). Quid tamèn auxilii præstare potuissent in humorum discrasia quas solas curare intendebant prædicti artifices, nisi cum in solidas partes magis quàm in humores agerent illa (a); successus opinionem fefellerit. Usitator ergò fuit illorum opinioni contraria medendi methodus, & proinde omnino à se ipsâ diversa. Cachochymias nunc evacuari, nunc emendare, nunc citò aut tardius minuere didicerunt Galenici, nunc actu frigidioribus vel calidis intemperies ipsasmet frigidas curare. Nullum in quocumque terræ tractu, ars aut fortuna invenere specificum quod vulgaribus omnibus medendi methodis non officere videretur, quodque variis artifices sua deferere principia, alios aut alteros non cogeret. Nulla itidem prædicata fuit in morbis peculiaribus medendi methodus quæ vulgari & illi aliorum morborum,

(a) Le Clerc, Hist. de la Méd. liv. 2. c. 1. 4. s. p. 14 & suiv. *Exerc. Rethere.* sur quel. ques points de l'Hist. de la Méd. ch. 1. p. 11.

(b) Boherr, *inst. med. phil. conf. Hauberg. Elem. physic. & physiol. passim.*

(c) Fech, sur quel. points de l'Hist. de la Méd.

(d) Pph. 2. not. 2. (e) *Act. med. part. 2. cap. 1. p. 101.*

(f) Vide *Proe. integ. p. 485. & suiv.*

(g) *Conf. utriusq. medendi method.*

(h) *Conf. adhuc utrumque passim.*

(i) *Conf. formulas Proe. integ. & in tract. de podagra, de variolis &c.*

(k) *Silvius d'Elebor* medicinam non facere quam eis carere maledice.

Nullus in morbo his caruit.

(l) *Opera omnia pass. (m) Ibid. pag. 113.*

(n) *Silvius de Lebor.*

(o) *Idiob. refertur ille pulv. in cod. med. ital. incal.*

(p) *J. Deslei Encyclop. passim. Adde (allevativ. bomb. liqu. min. unod. hofm. aliq. permulta.*

(q) *I citius enim hofmannus Mechanicorum systema amplexeris, eorum actionem explicavit.*

affini non videretur opposita. Sic in curando Astmate Floyerus, morbi illius pictor strenuus, plurium methodorum principia colligere coactus est (b). Sic in curandis morbis metallicis, Duboissona methodus quæ ferè tota est Chymica (c), & à Chymicis primùm oriunda (d), vix ac ne vix quidem aliis systematis congruere visa est. Parcissimè autè Bortalium in multis chronicis morbis mos erat, Parisiis, venam secare. Primus ille saphenæ sectionem instituit in rheumatismo, & illum imitati sunt Riverius, Sihendamus, alique melioris notæ practici (e). Tamen methodis medendi vulgaribus oppositus saphenam secandi mos magnas exuscitavit disputationes ad nostra usque tempora, & tandem in omnibus recepta systematis, omnibus etiam visa est congruere. Prælaudati Autoris tempore obsoleverat jugularium venarum apertio (f), dein renovata est. Sic sensim serpentes, aut vi quadam subitanè peculiare illæ sese aliis immiscere medendi methodi quousque cum omnibus congruant. Tacemus illas quæ à diffitis regionibus asportatæ, gratiam apud omnis ævi Medicos invenere, quamvis eorum opinionibus viderentur oppositæ. Imò in nostrâ Europâ, præhabitis præcorum systematis, & dumvigerent Chymicorum & Mechanicorum principia, nihilominus vidimus plûs aut minûs ab illis discrepantes Staahlianos, Hofmannianos, Silvianos; vidimus etiâ alios morboforum phænomenorum observatione (g), alios solâ symptomatum analysi eisque seorsim vel insimul propositâ curatione (h), alios verò in sedulo institutis cadaverum aperitionibus quibus detegebantur morbosa phænomena praxim fundasse (i), & hoc modo curativas suas methodos elucidasse. Nec mirum, dum alii ex detectâ novâ morborum sede, quid elucidatius (k) in eorum theoriâ; quid vi rô præstantius in praxi deducere etiâ satagunt, cum hæc & ubique vera sint illa Ballonii verba: *summe cuique judicium & omnes pro suo quisque arbitrium, aliter atque aliter eadem de re sentiant (l)*. Quid memorem alia quæ quæcumque nova tulit ætas. Hæc enim & illa pluriquàm satis probant experientiâ veterum & recentiorum æque niti diversas medendi methodos.

IV.

ECC E in procinctu adest ratio, eaque exemplo & experientiæ jungi cupit, hæc proferens: Cæcus te non agat medicandi ritus, non imperet consuetudo, opinio non præoccupet, unus te regat amor veri, studium recti, sananfilii cupido (a): posteaque præsentem medicinæ statum describit sapientior illa Medica, inquit, monumenta consideranti & inimiculus perfercanti, bipartita videtur medicina, in vulgares, nempe, & prodigiosos casus. Vix in diariis Medicis, academicis & aliis quæ in totâ Europâ prostant, alia quam vulgaria recensentur, aliæque quam extraordinariæ medendi methodi. His adde momentosa quæ in omnium temporum libris rarioribus observationibus referunt, ultrò sese offerunt, quæque vel naturæ viribus vel haud vulgari artis industriæ referuntur. Nunc verò si conseras prædictorum librorum observationes cum illis quas continent libri quos vulgò vocant cursus aut tractatus medicinæ, quique unicam quæcumque sit, medendi methodum comprehendunt, tot casus in primis reperies extraordinarios quot in postremis ordinarios, tot in illis rejecta vulgaria medendi auxilia quot in his prædicata, uno verbo tot ex unâ parte monstra quot ex alia à naturæ ordine minûs recedentia objecta. In illis enim tanquam ad sacram anchoram refugientes in medium proferunt illud Celli apophthegma quo constat in casibus dubiis Præstare anceps experiri re-

(b) *Traité de l'Astma* &c. traduit &c. préf. & chap. 2.

(c) *An. Colicis* singulis venæ sectione. an. 1751.

(d) *Stoehausen de Litharg.* sum. nosi.

(e) Vide *Pringle* observations sur les maladies des armées tom. 1. p. 233.

(f) *Botal de curat.* per sang. mission. cap. 40. pag. 194.

(g) Ferè omnes hippoc. & veter. fautores.

(h) *Cl. Ferrius* meth. analyt. quæ in auditor. manibus est.

(i) *Bonnet* sepulch. præd.

(k) Recherches sur le tissu musculaire ou l'organe cellulaire. à Paris 1767. in-12.

(l) Epigraphum quousque est *Cl. Aulus* in lib. cit. anatomico-clymaicis sanè utiliori.

(a) *Clar. Hequet* de præsentâ medicinâ &c. cap. 19. pag. 232.

medium quam nullum (b) quasi dubia essent pleraque, parum attendentes Hippocratem suum To Teion (c) paucis tantum morbis adscripsisse. Inito sic calculo ex ipsorummet Medicorum ore deprompto, pars illa medicinarum quæ circa utiliora & momentosa magis versatur, mostrosa habebitur; alia verò erit vulgaris in quâ decipi Medicum ferè non valere, à naturâ cautum est, ipsaque sola penès illum erit, alia penès fortunam. Quæ quantum injuriosa sint, attendant Medici. Hæc ergo artis gloriæ & honori nociva procedunt ab unica medendi methodo à quâ desistere piaculum apud plerisque habetur. Cogitur quandoque Medicus in praxi prodigiosos mirari quorundam remedium effectus, quia ex illis alia præter spem indeterminato morbi tempore, expectorationem, alia diuresim, alia vomitum promovent, ideoque videt morbi cursum immutari, periodos variare, symptomata augeri vel remitti inordinatè, nunc promotâ concoctione, nunc vigentibus magis aut deficientibus viribus vitalibus, nunc accedente crisi aut mutatione aliâ. Eadem de aliis in medendo auxiliis observabis: fit in exemplum Pleuriticorum Regina Phlebotome. Multiplex est ad pleuritidem curandam methodus (d): cuiusnam palmam dabis? Anne illi quæ præcipuè in venæsectionum usu consistit, id est quæ magis quam aliis intentionibus promovenda inflammationis resolutioni favere dicitur. Non inficias ibo. Per me fit etiam tibi concessum, licet, si tuæ opinioni melius congruat, præferri brachii venarum sectionem, illis pedum, indifferens esse sive parte morbo parallelâ sive oppositâ venæsectionem instituas, sanguinem magnâ quantitate semel aut partitis vicibus detrahas, uno verbo sint tibi in concessis multa quæ post tot seculorum rixas, prudentiæ tuæ tandem committuntur, qualia sunt hæc Claudii Caroli: 1°. An semper in pleuritide expediat sanguinem mittere. 2°. Quo tempore mitti debeat. 3°. Quo loco? Agatur tantum de sanguinis detrahendi mensurâ, quod est quantum summi illius Professoris quæsitum (e). Quoad mensuram ergo si conferas tum præcos tum neotericos, Brissotum nempe, Botallum, Morellum, Hecquetum, Silva, Helvetium, aliosque medicinarum nostrarum antistites, magna quidem illa erit. Nec tamen per tria potuit secula vigere prædictus ille sanguinem largè fundendi mos, ab huius momenti viris prædicari ab aliis ferè omnibus coli, quin pro tali methodo pugnarent diurni successus. Sed fato, nescio, quo, an bonis an malis ægri rebus, an ob nostræ medicinæ cum exoticis omnibus commercium, experimenta periculosa aut salutaria, an ob œconomix animalis præstantiorem cognitionem, chemiæ vigorem, quorundam veterum exempla & rationes, frequentior sensim minatur venæsectionum instituendarum consuetudo (f), illaque alii comparari saltè aut præpollere passim perhibeatur (g) (i). Nunc verò si talem vel talem aliam medendi methodum insimul eidem morbo convenire semel fit apud nos in confesso, eamque vel illam totidem observationibus niti, antiquitate præferre, æquè insignibus fulciri autoritatibus, nec objurgabit alius opifex

(c) Cels.
(e) Hipp. de morbo
facto.
(d) Triller de pleu-
ritide Com. cap. 3. p.
40-41.

(e) Vide Moreau de
sang. miss. in pleu-
ritide. pag. 74.

(f) Triller l. cin
cap. 2. p. 15. suiv.
(g) Id. ibid. & præci-
puè cap. 3. ubi varias
Neotericoz opinio-
nes & medendi metho-
dos refert.

(i) Itaque sensim post annos circiter 150 re-
dimus ad Blondeli praxim quæ hæc erat. « Pri-
mis diebus, inquit cel. Morellus, hoc est pri-
mo & secundo die cum terminari debet pleu-
ritis septimo, geminatâ venæsectione, aut si
videatur tripliceari, & per vires repurgato cor-
pore, clystere vel alio quovis pharmaco, cum
syrupis primò incrassantibus, in statu partim

« incrassantibus & incidentibus postea, in deci-
natione incidentibus, cum sobibus & linimen-
tis curacionem pleuritidis Blondelus aggedit
« Sed si frequentius in medendo tum apud nos
tum apud celebriores Exteros habearur prædicta
medendi methodus, melius suæ famæ, artis dig-
nitati & ægriorum saluti æque foret consuluisse
Morellus, si prius tot in illâ quot in oppositâ se-

alium, nec ipse ignarus haberi poterit, nisi methodum medendi quam elegit; benè & aptè non insequatur. Sic ille indoctus erit artifex qui cum inflammationis resolutioni intenderet, quæ possit solâ sanguinis vacuatione curari, parè nimis illum fluere imperabit: vel ille qui crîsim moliri intenderet nimîâ quantitate sanguinem detrahendo, impetum humorum nimis imminuendo, vires vitales, organorum robur, omniaque ad crîsim accommodata non modò non promovebit, sed & destruet. Tunc enim Medico nihil mutandum, inquit Magnus Bohërravius, sed omnia continuanda incumbunt. Ergò neque venæsectio, neque evacuatio, vel mutatio alia instituenda. . . . sed evacuatio cuilibet (inceptæ) singulari proficienti providendum (a). Sæpius accidit Medicum accelerari ad ægrum in quo minima fulget salutis spes, quia serò nimis medi. ina para ur. Tunc methodum vulgariis ab aliis & à se ipso adhibitam nihil p. ofuturam sentit: post dubium prognosticum, remedia quædam imperat quæ potius ipsi ab adstantibus vi arripiuntur. Illa verò si contrà ipsius spem curent ægrum, cæcæ fortunæ, aut naturæ, adscribitur miraculum. Sæpius in deplorato casu funesta fuere, sed itidem quandoque felicia ægri desideria, aut astantium, muliercularum, ipsiusmet fortunæ pericula, quæ diversis medendi methodis addictus Medicus tentare potuisset. Sic aliquot ab hinc annis dum morbus niger Hippocraticus epidemicè tam in scriptis (1) quàm apud ægros regnabat, iteratà audaciter emesi & purgantibus, sed minus validis intrà septem dies curavimus ægram debilem, seniore, quæ acidorum tunc ubicumque celebratorum exhibitione, quia longius protracta fuisset curatio, & vires ante morbi finem defecissent, sanè non potuisset sanari: saltem juveniles conatus coronavit successus. Plurimi habentur morbi insanabiles quorum sanè curandorum difficultas, nec Medicorum inscitia, nec sedulitatis, curarum, studiorum defectui tribuenda est, sed ipsimet naturæ, quæ, pro dolor! nihil perfecti producere voluit, vel accidentibus quibusdam nos quandoque obnoxios facit, quæ dein suprâ operam ipsamque mentem humanam versantur. Vifno talium morborum classen minuere, si sint quos curare expediat (b), & à quorum curatione non majora pendeant, præterhabitis incurationis stadio vario periculis, malâ quàm ab ipsorum neglectu, diversis curationum generibus, te adducat oportet. Illos partim, aliorum præcipua symptomata, aliorum verò cautas sanare vel mitigare non potis erit, nisi quatenus diversis non solum remediis uteris, sed & diversis

(a) De cogn. & curand. morb. aph. 888-9.

(b) Conf. sedet. de morb. incurab. lib. ad Guidon. Patin. missum, 1662. 1. vol. in-8. *Reimond Traité des maladies incurables, &c. alioq. passim omnia xvi Clinicos,*

eisset pericula, & indignabundo modo non redarguisset fortè melioris judicii autorem, si tantum simophobum non habuisset illum qui parè non plenius sanguinem fundebat, æquè sanguifugas fugiens Erasistratus ac Botalistas totum prædium sectioni venar tribuentes, ut ait in primo libri sui lumine. Electicium enim tanquam adversarium & adversarium tanquam improbum habere minimè deceat in illis præcipue quæ plures habent facies oppositas, & in quibus præstat pertinacitati dubium quod pacem inter artífices ponere destituitur, si modò sit aliquatenus philosophicum. Conf. judicium quod de ipsomet cel. Morello alatum fuit in vitâ Silvii ab ill. Astruc. *Tract. de morb. ven. tom. 2. pag. 684.*

(1) Journal de Medec. an 1760-1761.

Ità dicendum de artis nostræ clinicis quæstionibus ac de remediis, & illis omnibus ac de medicis novis. . . . invento aliquo novo vel renovato, omnes simul experientur artífices, prius theoriam indagare pertaxa. Ità de electricitate phisicâ & medicâ, de morbo nigro, de morbis metallicis, de venenis quatenus remediis, post multas indagatas rationes, torque instituta experimenta, factum est ut posteris mandentur illa. Nunc verò difficilior est tristis harum epidemiarum reliquias colligere.

indicationibus parere addisces. Nunc novi quid feret Africa, nunc majora præbebit India sanationis media, sed nunc ex Græco, nunc ex Romano, nunc ex Gallo vel Exotico quodam fonte fluere indicationes necesse erit. Illa verò his conjuncta diversam illam efficient quam prædicamus, medendi methodum. Artificialem quæ doque naturali præferes curationem, aut vice versâ. Si prima ab alio Medico ita in morbo quodam ducta sit, ut sine periculo alia quam prætulisses non valeat admitti, in primâ ad perfectionis summum ducenda, totus sis oportet. Huic enim si aliam præferre velis, inceptum destrues, & jam ad finem vergens opus quod sæpè illaudabile non est. Plus sæpè accidit mali à novâ, sed tardiùs accedente, quamvis absolute bonâ medendi methodo, quàm à primâ jam inceptâ. Morborum in Epidemicis Cœlibris descriptorum cursum, periodos immutabis festinatâ curatione. Hanc tamen viam sapissimè successisse norunt omnes. Quis ergo Hippocratis sectator eris quandò symptomata accedenda priùs delera fuerunt, nec spes est illa unquam apparitura eo modo quo illa describit Hippocrates, ut ad eundem finem perflint duci. Lentè ergo vel festinanter è mediis salebris quibus intricatus eris, xilias oportet, & quâ datâ portâ, nùm illum nuncialum sequendo ducem, pro datâ occasione. Accomodatio erit via quam indicant natura loci, tempus & occasio præceps, modò experimentis probè institutis, experientiâ & ratione fulciatur illa quam amplecti cogaris, medendi methodus, illaque multiplex est. Latissimè patet rei à nobis commendare campus, sed cave ne fallaris. Illa elige Clinica systemata, omnibus quantum in physicis licet, & numeris absoluta quæ phenomenon morborum indagandis, explicandis & ad morbos ipsos, causas & symptomata tollendi sufficiunt; nec enim omnia omnibus paria aut accommodata sunt, uti jam inuimus. Prædictis lucem feruntur, compendiosior em morbi cuiuslibet curationem è diversis fontibus oriundam, amplectendo quæ proposuit aliquor ab hinc annis eruditiss. D. Roux, quando in omni morbo omne systema legum repertiundum asseruit (a); & quæ etiâ protulit cl. D. de Bordeu, quandò artis quæcumque vera in diversis inveniri systematis collegit (b). Veritas enim una & eadem est, ita in diversis syst. matis colligitur ac apud homines diversos qui sive longiores sive breviores circuitus agant, ad eandem tamen redire coguntur. Demùm medicinæ progressibus nocuisse plus quàm satis à omni ævo animadversum est, codices illos quibus adscribi coacti sunt varii artifices apud Sinenses, (c), Ægyptios (d), aliosque passim quarundam Nationum populos. Magici hi ita additi sunt mysteriis, sitale nomen mereantur improborum labores (e), ut in his ferè omnis versetur medicina, præjudiciis aliis occacati anamiam, alii chemiam minimè conferre putant. Iugo pressi à viâ vulgaris quam minimum recedere timent, & quo præstant ingenium ad condenda absurdiora, vel eadem absurdioribus addenda adhibent (f). Sed ne à propriis recedamus exemplis, quale est ubique iugum, tale est apud nos. Ars nostra primitivè muta (g) in loquacem degeneravit, ideoque vulgo & ignaris aperta, formulæ instat quæ manibus omnium committi valet. Sed quia tale iugum avertere, & medicinæ progressibus favere, hac nostrâ proposito lege, hic & ubique consultum est ab illustrib. viris, altius rem persequamur. Nihil sane aliud fert nobiliss. cujusdam Medici (h) desiderium pro constituendis inter nosocomia Medicis quàm ut diversorum medendi auxiliorum inquisitione versarentur; dum peroptat doctiss. alius (i) Arabum thesauros adhuc aperiri.

(a) An. 1760. *Utrum ex univ. systemate legum deduci possint omnia phenomena æconomia animalis.*

(b) Rech. sur quelq. points d'hist. &c.

(c) *Cley. med. sin.*

(d) *Le Cler. Hist. de la Médéc. pag. 1. l. 1. c. v. p. 13.*

(e) *Médec. des Tunquois, par l'Auteur des rec. admirab. du Pault-Grenoble 1671. in-12. & la fin.*

(f) *Id. ibid.*

(g) *Virgile.*

(h) *Abruc. maladi des femmes. tom. 1. pref.*

(i) *Lorry. Pref. à l'Hist. prec. p. 14. suiv.*

(K) Journal de méd.
gnoir de Nov. 1766.

Quæ fuerit apud Egyptios & præscas gentes medicina, instituto præmio ! propriisque impensis, inquirere proposuerunt Cordati cives & cl. hujusce facultatis viri plurimi (k). Hæc omnia ad pompam & doctrinæ copiam potiùs quam utilitatem instituta esse ceteros, nisi ab illarum nationum medicinâ, quid sibi mutuari intendissent. Sacra fuit ab omni ævo in sal. facultate consuetudo, quæstiones in utramque partem instituere, & varias, tum indigenas tum nostras, medendi methodos perscrutari. Id etiâ consilii habuit illa in instituendis medicamentis, quæ cum sint variè sibi opposita, varias etiâ methodos præsupponunt aut etiâ arguunt. Namque in compositione suæ pharmacopææ, ubi pro civibus plurimæ conscriptæ sunt formulæ, plura Exteris familiaria non omiſsa fuere præsidia quæ in officinis Parisiensibus præsto esse convenit, ne in restituendâ sanitate curta videretur Lutetia peregrinantibus (l). Nec immeritò tum Exterorum quorum diversa est medicina ab eâ quam profitemur, tum Medicorum quibus placet in medendo diversitas, demum civium utilitati hac lege cautum est. Anne alia valeret afferri probationum genera quæ diversarum medendi methodorum utilitatem, necessitatem & ipsiusmet salub. facultatis probationem magis indicarent quàm prædicta ? Sed ne pro eo loco videamur scribere ubi tantum quousque evadat principii nostri necessitas, plus quàm semel considerare datum est, omnibus etiâ Medicis convenire prædictam propositionem asseveramus, etiâ ruralibus, quos vocant, cum apud eos solemne sit tardius ad ægros vocari, & eo tempore quo nisi Medicus diversis armatus sit medendi methodis sicut & auxiliis variis, nihil aliud quàm pessimum prognosticum offerre valet (m) : ut alia omittamus etiâ majoris momenti argumenta quæ ex prædictis reperi possunt. Ità parum distitemur non omnibus locis convenire quæ diximus, ut ne quidem oculos aperire liceat, quin ubique videamus idem desiderium affectu cordatos omnes viros qui medicinæ necessitates vel potiùs ipsius morbos (n) ; si Stalhiano ; rum verbo uti liceat, perpendere ausi sunt. Huic enim scopo concurrunt omnium Academiarum statuta, leges, præmia. Idem fuit Institutum stipendii Itinerarii à cel. Radclifio fundati (o), quo favente, si Medici Angli discant omnes Europeorum in medendo methodos perspicere, propriæ medicinæ vitia corrigere, varia systemata conferre potiùs quàm formulas colligere passim, de illorum novâ plus quàm de præscâ medicinâ sperandum erit. Huc usque ratio, quæ ubi exemplum & experientiam ad trutinam revocatas mutuari didicit, summum Medici doctrinæ criterium in variarum medendi methodorum scientiâ sistere voluit, quibus ille pro datâ occasione utatur.

V.

FUNDAMENTIS ergò haud infimi momenti nititur nostra thesis. Cum exemplo, ratione & experientiâ fulciatur. Profecò post prolatas probationes, minùs necesse est difficultates quærere, quò delectantur. Non enim hocce philosophico seculo, præcipuè que in præclaro Licæo ubi scena nostra habebitur, Medicos videbimus qui medendi artem, Veterum labore inventam, satisque consummatam rati, non ultrà progredi posse contendent, volentes posteros uno quasi filo deductos, iisdem vestigiis insistere & quibus nefas sit tantisper recedere : nec qui in eos insilient quibus nova quandoque condere contingit, vel à præscis viis aberrare. Scio tamèn systema medicum quodcumque sit, infinitis priorum laboribus confectum, novis recentiorum lucubrationibus locupletatum, omnibus ferè probatum non primo sese offerentis etiâ minùs præjudicatæ opinionis iudicio subjiciendum. Sed

(l) Pharm. Paris.
præl. ab ill. Baron ex-
dec. act.

(m) Acad. de méd.
p. 25. 350.

(n) Noster Fundam.
med. de Medicinâ æ-
grot.

(o) Oratio hærciana
à Rob. Taylor. p. 23.

est modus in rebus, nec enim variarum medendi methodorum vice habebis remedia quæ latius extollit populi rumor, favor, sollicita mentis ægritudo, quæque vix nata primo die, secundo vivunt, tertio pereunt; nec desidiæ aut otii fîlias illas hypotheses aut absurdas medendi methodos quæ pro tempore gratiam apud populum inveniunt. Sed illa tibi sufficiant, de quibus prius diximus, alioris physices systemata quæ tot insignes diversi quidem ingenii, variæque doctrinæ viros per tot secula exercuere, nec tamèn minus probata fuere ab omnibus ævian istitutibus, exscripta, celebrata, & novis, procedente ætate, observationibus suffulta. Hinc Eclecticum desideramus Medicum pluribus additum medendi methodis qui hic & ubique didicerit philosophicum admittere dubium, diversisque modis tutò, citò & jucundè, quantum in Medicis licet, ægros curare. Nec regeras tale dubium ad septicismum ducere, quando probum & doctum Medicum dedecet septicismus, magisque dedecet illum qui ab utroque extremo recedere novit, ea scilicet rejicere quæ non redarguit philosophiæ libertas, aut jurare in verba magistrî. Neque dicas diversitatem in medendo faciliùsturbare consensum illum Medicorum qui tantum ab illis & potiori jure, à vulgo desideratur: quandoquidem discensus non à diversis methodis creatur, sed à præjudicatâ opinione quâ occurrant illi qui ita propriè additi sunt methodo, ut viam aliam non tutiorem, quod æquum est, sed tutam simpliciter aut saltem sat frequentibus circumstantiis accomodatam fateri nolit. Meritò quidem allegabis systema systematum, sed illud è diversis principiis oriundum nostram semper arguet in medendo diversitatem. Quibus addè quàm difficile, quin imò impossibile sit tot artifices uni & eidem medendi legi adscribere. Ecce tandem habemus diversarum medendi methodorum scientiam, diversorum auxiliorum fontes, patrum exempla ad diversitatem in medendo velut manû ducentia, hæcque simul experienciâ & ratione fulcita, undè pronum est concludere.

Ergo præstat Medicum diversas exercere medendi methodos

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

<i>M. Petrus Josephus MORIOT DESLANDES.</i>	<i>M. Joan. Nicolaus MILLIN DE LA COUR-VEAULT, Rei herbaria Professor designatus.</i>	<i>M. Julianus BUSSON, Nosocomiorum Regionum in Brûanniâ Inspector.</i>
<i>M. Joannes - Ludovicus MARIA-SOLIER.</i>	<i>M. Henricus - Jacobus MACQUART, Censor Regius.</i>	<i>M. Petrus BÉRCHER, Saluberrima Facultatis Decanus, Regia Hispaniarum Infantis, dum viveret, non Regii exercitiis ad infirmum Rhenum in ultimo bello Medicus primarius.</i>
<i>M. Henricus - Michael MISSA, Militarium Nosocomiorum ad Regis exercitum Medicus.</i>	<i>M. Theophilus DE BORDEU, Eques, Nosocomii Regii & Militaris Baregensiis Medicus designatus.</i>	<i>M. Theodorus BARON, Censor Regius & Regia, Scientiarum Academia Parisiensis Socius.</i>

Proponebat Parisiis BERTRANDUS DUPUY, Areensis in Valle-Aurenfi, Diocesis Convenarum, Doct. Med. Tolosanus Salub. Facultatis Medicinæ Paris. Bacc. Theæsois Auctor. A. R. S. H. 1767. à sextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Universitatis & Facult. Medic. Typographi, 1767.